

سواد سلامت

به میزان توانایی افراد در به دست آوردن، تحلیل کردن و فهمیدن اطلاعات و خدمات اولیه بهداشتی که به آن نیاز دارند تا بتوانند در مورد مسائل مربوط به سلامتی خود تصمیم‌های درستی را اتخاذ کنند سواد سلامت (Literacy Health) می‌گویند. اما باید توجه داشت که سواد سلامت مفهومی فراتر از توانایی‌های فردی یک شخص می‌باشد. سواد سلامت به توانایی‌ها، سلیق، و انتظارات تهیه کنندگان اطلاعات و مراقبت‌های مربوط به سلامت، نیز ارتباط دارد؛ افرادی مانند پزشکان، پرستاران، رسانه‌ها، و بسیاری دیگر از افراد.

از دیدگاه کلی‌تر می‌توان توانایی‌های لازم در کسب سواد سلامت را به سه گروه به ترتیب زیر تقسیم بندی کرد:

- توانایی خواندن فرم‌های رضایت نامه، برچسب‌ها و پیوست‌های مربوط به داروها، و سایر اطلاعات نوشتاری مربوط به حوزه‌های سلامت و بهداشت

- توانایی درک اطلاعات نوشتاری و شفاهی که از طرف پزشک، پرستار، فروشنده دارو، و بیمه‌گر به فرد ارائه می‌شود.

- توانایی عمل کردن بر اساس دستورالعمل‌های مربوط به برنامه‌های دارویی و مراقبت‌های پزشکی

مهارت مورد نیاز برای سواد سلامت

بیماران اغلب با اطلاعات و تصمیم‌گیری‌های پیچیده در مورد بیماری خود مواجه اند. بیماران به موارد زیر نیاز دارند.

- دسترسی به خدمات مراقبت‌های بهداشتی و تجزیه و تحلیل خطرات و فواید دارو

- ارتباط با ارائه دهندگان خدمات سلامت

- تعیین محل دسترسی به اطلاعات در خصوص بیماری و دارو

به منظور انجام این وظایف افراد ممکن است نیاز به موارد زیر داشته باشد:

سواد بصری داشته باشند (قادر به درک نمودارها یا سایر اطلاعات تصویری)

سواد رایانه ای داشته باشند(قادر به کار با کامپیوترباشند)

سواد اطلاعاتی و محاسبه ای داشته باشند(قادر به درک اطلاعات و محاسبه باشند)

مهارت‌های گفتاری هم نیاز است چون بیماران نیازمند بیان نگرانی‌های مربوط به سلامت خویش و علائم بیماری خود هستند. آنها باید سوالات مربوط به بیماری خویش را براحتی بپرسند و مشاوره

را درک کنند. همچنین بیماران نیاز به مهارتهای تصمیم گیری قوی دارند خصوصا در مواردی که بخواهند در مورد درمان خود تصمیم بگیرند.

حال باید دید سواد سلامت چه تاثیری بر عملکرد سیستم های بهداشتی درمانی دارد:

زمانی که فرد از سواد سلامتی کافی برخوردار نباشد، توصیه ها و اطلاعاتی که متخصصان سلامت به وی می دهند، را کمتر درک می کند و دستورات را به طور رضایت بخش انجام نمی دهد، بنابراین هزینه و انرژی بیشتری را به سیستم و خدمات دهندگان تحمیل می کند. در این حالت، وضعیت سلامتی ضعیف تر بوده، میزان بستری شدن و استفاده از خدمات اورژانس بیشتر و اقدام جهت پیشگیری از بیماری توسط فرد کمتر است.

با توجه به مطالعات در ایران، میانگین سواد سلامت ۴۲/۷ از ۱۰۰ بوده است که این میزان بسیار پایین است. در این ارتباط نقش تحصیلات و تاثیر آن بر نگرش افراد بر سلامت خود و جامعه بسیار مهم بوده که خصوصا سطح تحصیلات زنان بیشترین نقش را داشته و می توان در برنامه ریزی ها این جنبه را به خوبی در نظر گرفت.

گرد آورنده:

نغمه خلیلی راد- مربی مامایی مرکز آموزش بهورزی

منابع

1-S. Kickbush, Ilona. Health literacyL Addressing the health and education devide. Oxford university press, 2001

2-Wikipedia , the free encyclopedia

۳-http://www.umsha.ac.ir/